БЖБ 1

1-тоқсан бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар

1-бөлім "Ауа райы және климаттық өзгерістер. Фонетика" 1-НҰСҚА

Оқу мақсаты:	7.3.3.1 -Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу. 7.4.1.1 -Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу.
Бағалау критерийі:	*Білім алушы* • Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазады. • Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазады. .
Ойлау дағдыларының деңгейі:	жоғары деңгей дағдылары
Орындау уақыты:	15-20 минут

Тапсырма. *Төмендегі диаграммада берілген графиктік ақпаратты сөзбен сипаттап жазыңыз. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазыңыз.*

1-тоқсан бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар
1-бөлім "Ауа райы және климаттық өзгерістер. Фонетика"
2-НҰСҚА

Оқу мақсаты:	7.3.3.1 -Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу. 7.4.1.1 -Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу.
Бағалау критерийі:	*Білім алушы* • Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазады. • Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазады. .
Ойлау дағдыларының деңгейі:	жоғары деңгей дағдылары

Орындау уақыты: 15-20 минут

Тапсырма. *Төмендегі диаграммада берілген графиктік ақпаратты сөзбен сипаттап жазыңыз. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазыңыз.*

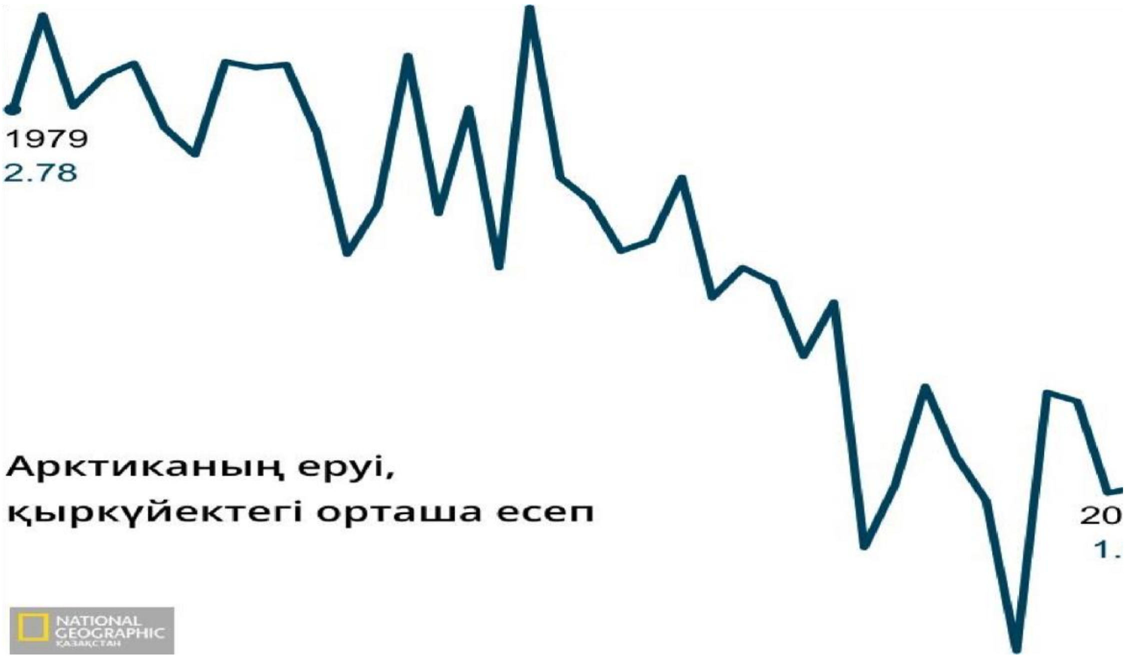

Балл қою кестесі

Бағалау критерийі	№ тапсырма	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	

Мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазады. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазады.	1 2	Мәтін құрылымын сақтайды: кіріспе бөлім - жалпы мәлімет береді - детальді мәлімет береді - графиктік ақпаратты сөзбен сипаттап жазады; Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескереді - үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазады.	2 2 1 1 2 2
Барлығы			10

БЖБ 2

2-бөлім «Көшпенділер мәдениеті. Интонация. Логикалық екпін»
1-НҰСҚА

Оқу мақсаты: 7.1.3.1 - тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу.

7.3.1.1 -әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.

Бағалау критерийі: *Білім алушы*

- тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсінеді, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата біледі;
- әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құрады.

Ойлау дағдыларының деңгейі: жоғары деңгей дағдылары

Орындау уақыты : 15-20 минут

1-тапсырма. Мәтінді мұқият тыңдаңыз, мәтінде не туралы айтылғанын 3 сөйлеммен жазыңыз. Ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты жазыңыз.

Тыңдалым мәтіні.

Көшпелілер немесе көшпелі қоғам, көшпелі өркениет дегеніміз — негізгі кәсібі мал шаруашылығы болып, күнкөрісінің көзі мал өнімдерінен тұратын, белгілі бір қалыптасқан жүйемен көшіп-қонып тіршілік ететін адамдардың әлеуметтік-экономикалық, саяси қауымдастығы және өркениеті.

Көшпелілер туралы түсінік, алдымен отырықшы халықтар арасында қалыптасты. Б.з.д. V ғасырда өмір сүрген тарихшы Геродот көшпелі скиф тайпаларының тұрмысын мадақтап жазды. Көшпелілердің табиғат аясындағы өмірін басқа да антик тарихшылар, философтар, орта ғасырлар ойшылдары сипаттады. Оларға табиғаттың төл баласы сияқты көшпелілер өмірі таза, қулықсұмдықтан, отырықшы-қалалық өркениеттің жаман қасиеттерінен ада болып көрінді. Көшпелілер туралы нашар түсініктер де сол ерте заманда-ақ қалыптасты. Көне Қытайда «көшпелілер — жабайы, мәдениеттің қас жауы» деген түсінік қалыптасты. Еуропада да көшпелі ғұндарды «тағы жабайылардың тұқымы, өркениеттің жауы» деп есептеді.

XVIII—XIX ғасырлардағы Еуропа ғалымдары да көшпелілер туралы өз көзқарастарын білдіріп отырды. Мысалы, Монтескье көшпелілер қоғамын «әділетті, теңдікті қоғам» десе, Фергюсон, Адам Смит: «Көшпелілерде мүлік теңсіздігі, әлеуметтік теңсіздік ерте пайда болды», — деген.

Көшпелі қоғамды зерттеуде қоршаған орта (табиғат) және адамның белсенді іс-әрекет мәселесі жиі қозғалып отырды. Олардың пікірі бойынша, далалы, шөлейтті, шөлді, таулы аймақтарды жайлаған халықтарда табиғат жағдайына қарай мал шаруашылығы, көшпелілік қалыптасқан. Осындай халықтардың бірі қазақ халқы далалы, шөлейтті аймақты игерудің бірден-бір жолы мал шаруашылығы деп білген және осындай табиғи жағдайға икемделе өмір сүрудің тамаша үлгісін көрсеткен.

1сөйлем:____ 2-сөйлем:____

3сөйлем:____

2 факт	2 көзқарас

2-тапсырма. *Тыңдалған мәтін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құрыңыз.*

2-бөлім «Көшпенділер мәдениеті. Интонация. Логикалық екпін»
2-НҰСҚА

Оқу мақсаты:	7.1.3.1 - тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу. 7.3.1.1 -әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.
Бағалау критерийі:	*Білім алушы* - тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсінеді, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата біледі; - әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құрады.
Ойлау дағдыларының деңгейі:	жоғары деңгей дағдылары
Орындау уақыты :	15-20 минут

1-тапсырма. Мәтінді мұқият тыңдаңыз, мәтінде не туралы айтылғанын 3 сөйлеммен жазыңыз. Ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты жазыңыз.

Тыңдалым мәтіні.

«Көшпелілік — көшпелі халықтардың тарихи қалыптасқан әлеуметтікэкономикалық даму жүйесі, шаруашылық-мәдени типі. Еуразия даласын мекендеген көшпелі халықтардың негізгі өндірістік құралына айналған мал шаруашылығы тамақ өнімдерін беріп қана қоймай, айырбас үшін де пайдаланылды.

«Ата қоныс» ұғымы көшпелілер үшін қасиетті, өз жерінің тұтастығының кепілі және көршілес жатқан мекендерге де қол сұғуға болмайтындығын

мойындау болды. Көшпелілер уақыт пен кеңістікті игеруі, танып түсінуі нәтижесінде көшіп-қонып, табиғаттың колайлы белдеулерінде орналаса отырып, мәдениет пен климат ерекшеліктерін ұтымды қолдана білген. Мысалы, Қазақстанда ерте заманнан бері маусымдық жайылымдар пайдаланылған. Жауын-шашыны молырақ Арқаның терiскейiндегi орманды-далалы алқапты, оңтүстік-шығыстағы таулы өңірді жұрт ең алдымен жайлау, ал шығыс және ортаңғы аймақты қыстау ретінде пайдаланып келген. Көктеу мен күзеу мал қыстайтын жерлерге тікелей жалғасып жатқан. Қалыптаскан дәстүр бойынша маусымдық жайылымдардың рулар арасында бөліске түскенімен, мал қыстайтын жерлерден басқасын елдің бәрі бірдей пайдаланған. Қатал даланың табиғатын танып түсіну, оның ішкі заңдылықтарын терең білу, болжай білу — мұның бәрі көшпелілер мәдениетінің маңызды жақтарын көрсетеді. «Құрғақ даланы, — дейді ағылшын тарихшысы, социолог А. Дж. Тойнби (1889-1975), — тек бақташы ғана меңгере алады, бірақ сол далада тіршілік етіп, табыстарға жету үшін ол өзінің шеберлігін тынбай жетілдіре беруге міндетті, ол ерекше адамгершілік және парасаттылық қасиеттерді калыптастырады.» Малшылық егіншіліктен көрі күрделілеу, өйткені диқан табиғат өнімдерін тікелей тұтынса, көшпелілерде мал табиғи өсімдіктерді өңдейтін механизм тәрізді.

1сөйлем:____
__ ________

2сөйлем:____
__ ________

3сөйлем:__________ ____
__ ________

2 факт	2 көзқарас

2-тапсырма. *Тыңдалған мәтін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құрыңыз.*

Балл қою кестесі

Бағалау критерийі	**№ тапсырма**	**Дескриптор**	**Балл**
		Білім алушы	

Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсінеді, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата біледі	1	• Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсінеді • Ұсынылған ақпарат бойынша фактіні ажыратады • Ұсынылған ақпарат бойынша көзқарасты ажыратады	2 2 1
әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құрады.	2	• тыңдалған мәтін құрылымын ажыратады • мәтіннің кіріспе бөліміне сәйкес жоспар құрады мәтіннің негізгі бөліміне сәйкес жоспар құрады мәтіннің қорытынды бөліміне сәйкес жоспар құрады	2 1 1 1
Барлығы			10

ТЖБ

Қазақ тілі» пәнінен 1-тоқсан бойынша жиынтық бағалау тапсырмалары

Ауа райы және климаттық өзгерістер. Фонетика
Көшпенділер мәдениеті. Орфография
Денсаулық – зор байлық. Лексика Оқу
мақсаты:

7.2.6.1- оқылым стратегияларын қолдану:комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу;

7.1.5.1- проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау; 7.4.1.1- жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу;

1-НҰСҚА

Тыңдалым мен айтылым Тапсырма

1. Мәтінді оқып шығыңыз. Мәтіндегі көркем бейнелеуіш, эмоционалдыэкспрессивті сөздерді тұрақты тіркестерді жазып алыңыз.
2. Мәтіндегі көтерілген басты мәселеге өз көзқарасыңызды жан-жақты тұжырымдап, мысалдар арқылы дәлелдеңіз. Пікір білдіруде жазып алған көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді тұрақты тіркестерді қолданыңыз.

[10]

Мәтіндер

1-мәтін

Соңғы кезде сарапшылар жер бетіндегі климат өзгерісінің адам денсаулығына әсері күшейіп отырғанын жиі айтып жүр. Ғаламдық өзгерістердің салдары Қазақстанда да анық сезіле бастады. «Табиғаттың тосын сыйларына» қалай дайындалу қажет және қайткенде денсаулығымызды сақтап қаламыз? «Үкімет қоршаған ортадағы өзгерістерді ескере ме және осы бағытта қандай шаралар қолға алынып жатыр?» деген сауал әркімді толғандыруда.

Климат өзгерісінің Қазақстанға әсері қандай деген мәселеге нақты тоқталар болсақ, мәселен, соңғы он жылда орташа ауа температурасы жоғарылады. Ғалымдардың болжамынша, алдағы бірнеше он жылдықта температура жоғарылап отырады. Яғни, климаттағы өзгерістер алдағы уақытта да тоқтамайды. Сонымен қатар, соңғы жылдары толқынды немесе «аптап толқыны» деп аталатын күндер көбейіп кетті. Яғни, бірнеше күн бойы күн қатты ысиды. Жылдың жаз мезгілдерінде осындай ыстық күндердің көбейгенін биыл да анық байқалды.

Оған табиғаттағы экстремалды құбылыстарды қосыңыз. Бұл дегеніңіз сел мен көшкін тудыратын нөсер жауындар, су тасқыны. Аталған табиғат құбылыстарының бәрі адам денсаулығы мен өміріне айтарлықтай қауіп төндіреді, экономикалық шығынға батырады. Ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, жылдың жылы маусымында күннің бір градусқа ысуы цереброваскулярлық аурулардың артуына түрткі болады. Бұл жерде ми аурулары туралы айтылып отыр. Медициналық тілмен айтсақ, мидағы қан айналысы бұзылып, церебралдық қан тамырлары патологиялық өзгерістерге ұшырайды. Ал мидағы қан айналысының бұзылуынан болатын аурулардан көз жұму көрсеткіші жүректің ишемиялық сырқатынан кейін екінші орында тұр.

2-мәтін

Денсаулық – адам өміріндегі баға жетпейтін ең бағалы дүние. Адамның денсаулығы – қоғам байлығы. Әрбір адам өз денсаулығының мықты болу жолдарын қарастыру керек. Дені сау адамның көңіл-күйі көтеріңкі болып, еңбекке әрқашан құлшына кіріседі. Халқымыз «Дені саудың – жаны сау» деп орынды айтқан. Денсаулықтың мықты болуы адамның өзіне байланысты. Дегенмен оған қоршаған ортаның, жұтқан ауаның, ішкен-жеген тамақтың, судың құрамының лас болуы да айтарлықтай ықпал етеді.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметіне жүгінетін болсақ, адам денсаулығының 40% экологияға, 40% өзінің өмір сүру дағдысына байланысты болса, 18-20% ғана дәрігерлік-медициналық көмекке тәуелді екен. Денсаулық

сақтаудың алдын алуға болады. Ол үшін дұрыс тамақтануға, уақытында демалуға, дене қимылымен айналысуға көп көңіл бөлу қажет. Әсіресе жасы ұлғайған адамдарға майлы тамақтарды көп жеуге болмайды. Оның орнына сүт, көкөніс тамақтарын пайдаланған дұрыс. Денсаулық сақтауда дұрыс тамақтанудың маңызы зор. Ет, балық, ұн, сүт тағамдарының әрқайсысының орны бөлек. Сонымен қатар жеміс-жидектерді көбірек жеген жөн. Олардың құрамында адам денсаулығына қажетті дәрумендер өте көп. Шамадан тыс көп тамақтану да ағзамызға зиян. Ал, спортпен айналысу — денсаулықты жақсартады. Спорттың ең қарапайым түрі — жүгіру. Күн сайын таңертең үйдің маңайында, саябақта жарты сағатгай жүгіруе болады. Егер жүгіруге дәрігер рұқсат етпесе, таңғы таза ауада серуендеуге болады. Әр түрлі жаттығулар жасауға болады.

Денсаулық — табиғаттың ең қымбат сыйы. Күнделікті жұмыста жүргенде, деніміз сау болғанда, денсаулықтың қадірін біле бермейміз.

Оқылым
1-НҰСҚА

Оқылым мәтінін оқыңыз да, төмендегі тапсырмаларды орындаңыз. [10]

Денсаулық - зор байлық

Адамзат өмірге келген соң өмірін қалай болса солай өткізбеуі тиіс. Яғни адам саналы да жарқын өмір сүруі қажет. Ол үшін ата-бабамыз айтып кеткендей:

Бірінші байлық – денсаулық,
Екінші байлық – ақ жаулық,
Үшінші байлық – он саулық, - демекші, денсаулық – баға жетпейтін жалғыз ғана асыл дүние. Ол жақсы болу үшін не уақытты, не күш-жігерді, не еңбекті, тіпті барлық дүниені аямай жұмсау керек.

Қазіргі таңда аурулардың түрі көбейіп барады. "Тірі адам түбінде бір ауырмай тұрмайды" деп данышпан Баласағұнидің айтқан сөзі рас сияқты. Өйткені, әрбір адам басында өзіне белгілі бір аурулары бар. Бірақ біз сол аурулардың шарықтауына жол бермей оған төтеп беруіміз қажет. Яғни "Ауруын жасырған өледі" (Ә.Науаий) деген сөзге қарсы адам өз бойындағы ауруы бойынша дәрігерлерден кеңес алып, білгендерден сұрап отыруы қажет. Біз денсаулығымызға немқұрайлы қарап, оған үлкен зиян келтіреміз. Әркім өзінің денсаулығының нашарлауына өзі кінәлі. Ауруды ағзаларға жолатпау адамдардың өз қолында.

Денсаулық – адам өміріндегі ең жоғары бағалы дүние болғандықтан, әр адам баласы өз денсаулығына көңіл бөле қарау қажет, оны орынсыз ысырап етпеу керек, үнемі денсаулықтың қорын көбейтіп отыру керек . Сондықтан әр адам салауатты өмір салтын қалыптастыру керек. Салауатты өмір салтын ынталандыруда әрқайсысымыздың дене тәрбиесімен айналысуымыз, дұрыс тамақтануымыз, зиянды әрекеттерден аулақ болып, тазалық шараларын сақтауымыз қажет.

1. Мәтіннің негізгі идеясын 3-4 сөйлеммен жазбаша түсіндіріңіз.
2. Мәтіндегі денсаулық туралы нақыл сөздердің бірінің мағынасын ашып түсіндіріңіз.

3. Берілген сөздерді пайдаланып, екі сөйлем құрап жазыңыз. *Денсаулық, алайда, ауру, зиян келтіру, дене тәрбиесі* 4. Ойды 3-4 сөйлеммен аяқтаңыз.

Біз денсаулығымызға немқұрайлы қарап, оған үлкен зиян келтіреміз, мысалы...

Жазылым

1-НҰСҚА

Төменде берілген тақырыптардың бірін таңдап, шағын мақала жазыңыз. Жазба жұмысында жалғаулардың ерекшелігін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазуды ескеріңіз.

1) *Тараз қаласының тазалығы туралы мәселені көтеріп, "Таза қала бәрімізге керек" тақырыбында журналға мақала жазыңыз.*

2) *«Мен - көшпенді елдің ұрпағымын» тақырыбында газетке мақала жазыңыз.*

«Қазақ тілі» пәнінен 1-тоқсан бойынша жиынтық бағалау тапсырмалары

Ауа райы және климаттық өзгерістер. Фонетика

Көшпенділер мәдениеті. Орфография

Денсаулық – зор байлық. Лексика Оқу

мақсаты:

7.2.6.1- оқылым стратегияларын қолдану:комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу;

7.1.5.1- проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау;

7.4.1.1- жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу;

2-НҰСҚА

Тыңдалым мен айтылым

Тапсырма

1. Мәтінді оқып шығыңыз. Мәтіндегі көркем бейнелеуіш, эмоционалдыэкспрессивті сөздерді тұрақты тіркестерді жазып алыңыз.

2. Мәтіндегі көтерілген басты мәселеге өз көзқарасыңызды жан-жақты тұжырымдап, мысалдар арқылы дәлелдеңіз. Пікір білдіруде жазып алған көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді тұрақты тіркестерді қолданыңыз.

[10]

Мәтіндер

1-мәтін

Атырау облысы, Жылыой ауданынан табылған Аралтөбе қорымына қолбасшылық пен абыздықты қатар атқарған сармат көсемі мен әйелі қатар жерленген. Олардың жанына екі ат қоса көмілген. Мәйіттің басын оңтүстікке қаратып шалқасынан жатқызған. Көсемнің жанына жүзден аса жебе салынған қорамсақ, темір қылыш пен қанжар, қыш құмыра қойылған. Бұдан басқа шыны моншақ, жебе, қанжар сынықтары кездеседі.

Қазақстан жерін мекендеген тайпалардың мәдениеті бір-біріне ұқсас. Олардың арасында марқұммен бірге аттарын көму салты кең тараған. Адамдар о дүниеде ат пен қару қожасына қажет болады деп ойлаған. Үлкен Берел қорғанында аттар өз иесін жорыққа апара жатқандай, толық әскери дайындықпен көмілген.

Қазақстан аумағындағы ежелгі тайпалар ата-баба аруағына, көк тәңіріне сиынған. Қабірге мәйтпен бірге оның мүліктерін көмген. Арнаулы рулық зираттар қыстаудың маңында орналасқан.

“Мұртты қорғанның” шығысқа бағытталуы бұл оба-ескерткіштерді салған тайпалардың күнге табынғандығын білдіреді. “Мұртты обалар” ерекше сыйлы, ең қасиетті, ақсүйек адамдардың басына салынған ескерткіштер болып саналады.

2-мәтін

Кеңпейіл қазақ халқының ата-бабасынан қан арқылы ұрпағына беріліп, бар ұлттың ерекше сый-құрметіне бөленіп келе жатқан ізгі дәстүрі, асыл қасиеті – қонақжайлылық. Оны кейбір дінтанушы адамдар әулие адамдардың алтыншы қасиетіне де балайды. «Құдайым, би қылмасаң да би түсетін үй қыл», — деп бабаларымыздың Жаратқан Иемізге жалбарынуы сірә, сол себепті де шығар. Және де халқымыздың қонақжайлылықты қатты қастерлегені соншалықты, ауылға келген бейтаныс қонақтар кез келген үйге түспей, дастарханы мол, пейілі кең, үйі таза, көргенді ұл-қызы бар үйлерге ғана қонақ болған. Оған үй иесі қатты қуанып, ақ батасын берген. Әйтеуір, қазақ халқының салт-дәстүрінде қонақ шақырмау, қонақты үйге түсірмеу – үлкен айып болып саналады. Қазақтарда мейманшылыққа байланысты салттар: қонақ кірген кезде киіз үйдің есігін –қожайын,ал қонақ шыққан кезде қонақтың өзі ашады.Сырттан үйге кіргенде ауызды малжаңдатып бірдемені шайнай кіру әбестік саналған,ал керісінше үйден дәм татып шығу дастарханды сыйлағандықтың белгісі болған. Қазақ өзі ашықса да,ең дәмдісін құдайы қонаққа сақтаған. Егер үй иесі мейманды жақсы қабылдамаса,мейманның билер сотына жүгінуге де құқығы болған. Әдет бойынша мейман өзі кеткенге дейін үй иесінің толық қорғауында болған.Бұл құқық мейман ошақ иесінің жауы болған жағдайда да қолданылды.Үй иесі мейман өз үйінде болған кезде одан кек қайтара алмады.

3-мәтін

Денсаулық – адам өміріндегі баға жетпейтін ең бағалы дүние. Адамның денсаулығы – қоғам байлығы. Әрбір адам өз денсаулығының мықты болу жолдарын қарастыру керек. Дені сау адамның көңіл-күйі көтеріңкі болып, еңбекке әрқашан құлшына кіріседі. Халқымыз «Дені саудың – жаны сау» деп орынды айтқан. Денсаулықтың мықты болуы адамның өзіне байланысты. Дегенмен оған қоршаған ортаның, жұтқан ауаның, ішкен-жеген тамақтың, судың құрамының лас болуы да айтарлықтай ықпал етеді.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметіне жүгінетін болсақ, адам денсаулығының 40% экологияға, 40% өзінің өмір сүру дағдысына байланысты болса, 18-20% ғана дәрігерлік-медициналық көмекке тәуелді екен. Денсаулық сақтаудың алдын алуға болады. Ол үшін дұрыс тамақтануға, уақытында демалуға, дене қимылымен айналысуға көп көңіл бөлу қажет. Әсіресе жасы ұлғайған адамдарға майлы тамақтарды көп жеуге болмайды. Оның орнына сүт, көкөніс тамақтарын пайдаланған дұрыс. Денсаулық сақтауда дұрыс тамақтанудың маңызы зор. Ет, балық, ұн, сүт тағамдарының әрқайсысының орны бөлек. Сонымен қатар жеміс-жидектерді көбірек жеген жөн. Олардың құрамында адам денсаулығына қажетті дәрумендер өте көп. Шамадан тыс көп тамақтану да ағзамызға зиян. Ал, спортпен айналысу — денсаулықты жақсартады. Спорттың ең қарапайым түрі — жүгіру. Күн сайын таңертең үйдің маңайында, саябақта жарты сағатгай жүгіруе болады. Егер жүгіруге дәрігер рұқсат етпесе, таңғы таза ауада серуендеуге болады. Әр түрлі жаттығулар жасауға болады.

Денсаулық — табиғаттың ең қымбат сыйы. Күнделікті жұмыста жүргенде, деніміз сау болғанда, денсаулықтың қадірін біле бермейміз.

Оқылым
2-НҰСҚА

Оқылым мәтінін оқыңыз да, төмендегі тапсырмаларды орындаңыз. [10]

"Адам мен табиғаттың тілдескені - өмірдің үндескені", - демекші, халқымыз табиғат тылсымын ерте заманнан-ақ түсініп, оны өзінің тұрмыс-тіршілігіне арқау етіп, қолдана білген. Солардың бірі – халықтың ауа райын болжау тәсілдері. Қысыжазы далалық өмірде тіршілік еткен халқымыз өздері тұрған өлкенің табиғи ерекшелігі мен құпиясын терең білгендігі сондай - айсыз түнде жұлдызға қарап жол тауып, көз аштырмас боранда жердің шөбіне қарап ел тауып, құс, жан-жануар, құрт-құмырсқа тіршілігіне зер салып, ауа райын күні бұрын болжап, ерте қам жасап отырған.

"Адамның табиғатсыз күні жоқ, Табиғаттың оны айтар тілі жоқ",- деген халқымыз ертеден-ақ ауа-райын бақылаудың қарапайым әдіс, тәсілдерін білген. Ауа-райын болжай алатын бұл халық қағидалары қой мінезін жетік меңгерген, қойдың ауа-райы өзгерісін сезу қасиеттерін терең аныктай алған қазақтың өмірлік тәжірибесінен, таным-түсінігінен туындап отыр. Қойдың мінез-құлқы мен

әрекетіне қарап, ауа-райын болжау қағидаларының көптеп кездесетініне қарағанда, өзге түліктерден бұрын қой қазақ жерінің климатын тез сезетін, қазақтың жері мен табиғатына әбден бейімделген түлік екенін байқатады. Қой жүні қобырап, дымқыл тартып тұрса, кешікпей жауын-шашын болады. Қой пысқырынса, бұлттанып ілешала жауын-шашын келеді. Қозы-лақ секеңдеп ойнақшыса, жауын жауады. Егер қойлар сілкініп, сүйкенсе, маңырап, шуылдаса, жауын басылып, күннің көзі шығады.

Жылқы – бір жылдық, қой – жарты жылдық, сиыр 2-3 күндік өзгеріс, құбылыстарды болжай алады. Жыл басы саналған, күн мен түннің теңелген күні, яғни 22-Наурыз Ұлыстың ұлы күніндегі бақылаулар мен болжамдар дәл келіп отырған.

1. Мәтіннің негізгі идеясын 3-4 сөйлеммен жазбаша түсіндіріңіз.
2. Мәтіндегі табиғат туралы нақыл сөздердің бірінің мағынасын ашып түсіндіріңіз.
3. Берілген сөздерді пайдаланып, екі сөйлем құрап жазыңыз. *Жұрт, климат, аймақ ,бес саусағындай білген*
4. Ойды 3-4 сөйлеммен аяқтаңыз.

Халқымыз ертеден-ақ ауа-райын бақылаудың қарапайым әдіс-тәсілдерін білген, мысалы...

Жазылым
2-НҰСҚА

Төменде берілген тақырыптардың бірін таңдап, шағын мақала жазыңыз. Жазба жұмысында жалғаулардың ерекшелігін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазуды ескеріңіз.

1) *" Жыраулар - көшпенді елдің данышпандары" тақырыбында журналға мақала жазыңыз.*

2) *«Мен салауатты өмір салтын қолдаймын!» тақырыбында газетке мақала жазыңыз.*

БЖБ 1

«Көне күндерден жеткен жәдігерлер» бөлімі бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар I нұсқа

Оқылатын шығарма	«Қыз Жібек» жыры, «Күлтегін» жыры
Оқу мақсаты	7.1.3.1 Көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау. 7.2.4.1Шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу.
Бағалау критерийі	***Білім алушы*** - Кейіпкерлердің типтерін жасалу. - тәсілдеріне қарай анықтайды. - Оқиға желісін дамытып жазады. - Өзіндік көзқарасын білдіреді.
Ойлау дағдыларының деңгейі	Жоғары деңгей дағдылары.
Орындау уақыты	15-20 минут

1-тапсырма.Кейіпкерлерге тән қасиеттерді анықтап, кестені толтырыңыз. Ойыңызды шығармадан мысалдар келтіру арқылы дәлелдеңіз.

Жібек		
сұлулық	махаббат	пәктік
Төлеген		
тұрақтылық	адалдық	жақсылық
Бекежан		
қиянат	жауыздық	жамандық

2-тапсырма.«Күлтегін» жырында тәуелсіздік жолындағы Күлтегіннің ерлік іс-әрекеттерін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жаз.

____

____

__

Бағалау критерийі	**Тапсырма**	**Дескриптор**	**Балл**
		Білім алушы	
Кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдеріне қарай анықтайды.	1	кейіпкерлер бейнесін ажыратады;	2
		жасалу тәсіліне қарай анықтайды;	1
		ойын мысал келтіру арқылы дәлелдейді;	1
		типтік образдарды анықтайды.	1
Өзіндік көзқарасын білдіріп, оқиға желісін дамытып жазады.	2	кейіпкерлер бейнесін талдау жасайды;	2
		жырдан дәлелдер келтіреді;	2
		өз көзқарасын танытады.	1
Барлығы			**10**

БЖБ 2

«Көне күндерден жеткен жәдігерлер» бөлімі бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар I нұсқа

Оқылатын шығарма

Жиембет жырау «Еңсегей бойлы Ер Есім»,

Қазтуған жырау «Қазтуғанның қонысымен қоштасуы» толғаулары.

Оқу мақсаты

7.2.3.1 Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау.

7.3.4.1 Әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу.

Бағалау критерийі

Білім алушы

- Шығармадағы көркемдегіш құралдарды анықтайды.
- Көркемдегіш құралдардың қолданылу ерекшелігін талдайды.
- Шығарманың эстетикалық құндылығын анықтайды.
- Сыни шолу жазады.

Ойлау дағдыларының деңгейі

Жоғары деңгей дағдылары.

Орындау уақыты

15-20 минут

1-тапсырма.Кестені толтырып, көркемдегіш құралдардың қолданысын талдаңыз.

Мысалдар	**Көркемдегіш құралдардың түрлерін анықтаңыз**	**Қолданылу ерекшелігін түсіндіріңіз, талдаңыз**
Таудағы тарлан бөрі едім, Тарылған сынды тынысым.		

Еділді алса – елді алар, Енді алмаған не қалар? Жайықты алса – жанды алар Жанды алған соң не қалар? Ойылды алса – ойды алар, Ойланшы сонда не қалар?		
Еділ, Жайық арасы Кешілік қоныс болғай ма?! Ебей басты құба үлек Ернімен шырпы шалғай ма?! Бұл қоныста отырып, Біздің мұсылман баласы Жағасы босап тынғай ма?!		
Толғамалы жақ тартқан, Толассыз тұрып оқ атқан, Тоғыз оқ торғауытты бөгеген, Тобылғыдан су татқан…		
Ақ отаудың тіреу сырығы, Айдаса – қойдың көсемі, Сөйлесе – сөздің шешені.		

2-тапсырма. Жиембет жыраудың «Еңсегей бойлы Ер Есім» жырының эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазады.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Бағалау критерийі	**Тапсырма**	**Дескриптор**	**Балл**
		Білім алушы	
Шығармадағы көркемдегіш құралдарды анықтайды және ерекшелігін талдайды.	1	Шығармадағы көркемдегіш құралдарды анықтайды;	2
		көркемдегіш құралдардың қолданылу ерекшелігін талдайды;	2
		әдеби-теориялық тұрғыдан түсіндіре отырып талдайды.	1
Әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазады.	2	Шығармадан эстетикалық құндылықты анықтайды;	2
		сыни шолу жазады;	2
		сыни шолудың талаптарын анықтайды.	1
Барлығы			10

«Көне күндерден жеткен жәдігерлер» бөлімі бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар II нұсқа

Оқылатын шығарма	Жиембет жырау «Еңсегей бойлы Ер Есім», Қазтуған жырау «Қазтуғанның қонысымен қоштасуы» толғаулары.
Оқу мақсаты	7.2.3.1 Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау. 7.3.4.1 Әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу.
Бағалау критерийі	***Білім алушы*** - Шығармадағы көркемдегіш құралдарды анықтайды. - Көркемдегіш құралдардың қолданылу ерекшелігін талдайды. - Шығарманың эстетикалық құндылығын анықтайды. - Сыни шолу жазады.
Ойлау дағдыларының деңгейі	Жоғары деңгей дағдылары.
Орындау уақыты	15-20 минут

1-тапсырма. Кестені толтырып, көркемдегіш құралдардың қолданысын

талдаңыз.

Мысалдар	Көркемдегіш құралдардың түрлерін анықтаңыз	Қолданылу ерекшелігін түсіндіріңіз, талдаңыз
Еңсегей бойлы Ер Есім,		
Есім, сені есірткен Есіл де менің кеңесім. Ес білгеннен, Есім хан, Қолыңа болдым сүйесін, Қолтығыңа болдым демесін.		
Тал шарбаққа мал сақтап, Тас қалаға жан сақтап, Тасқан екен мына хан!		
Мен жоқ болсам, Есім хан, Ит түрткіні көресің. Жиембет қайда дегенде, Не деп жауап бересің?..		
Мен, өлсе, құнсыз кетер деме сен Кешегі өзіңнің ұрып өлтірген Тілеуберді құлыңдай! Тілеуберді құлың мен емес, Мұның, ханым, жөн емес.		

Тал шарбаққа мал сақтап, Тас қалаға жан сақтап, Тасқан екен мына хан! Қайрылып қайыр қылуға Қылығың жоқ ұнаған. Қайратым қанша қайтса да, Мұнына, ханым, шыдаман!		

2-тапсырма.Қазтуған жырау «Қазтуғанның қонысымен қоштасуы» жырының эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазады.

____
_
____
____
_
____
_
____
_
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____

Бағалау критерийі	**Тапсырма**	**Дескриптор** ***Білім алушы***	**Балл**
Шығармадағы көркемдегіш құралдарды	1	Шығармадағы көркемдегіш құралдарды анықтайды;	1

анықтайды және ерекшелігін талдайды.		көркемдегіш құралдардың қолданылу ерекшелігін талдайды;	2
		әдеби-теориялық тұрғыдан түсіндіре отырып талдайды.	1
Әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы сыни шолу жазады.	2	Шығармадан эстетикалық құндылықты анықтайды;	2
		сыни шолу жазады;	1
		сыни шолудың талаптарын анықтайды.	1
Барлығы			8

ТЖБ

Тапсырмалар және балл қою кестесі үлгісі

«Қазақ әдебиеті» пәнінен 1-тоқсан бойынша жиынтық бағалау тапсырмалары

Оқу мақсаты:

7. 1. 2. 1 әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау;

7. 3. 1. 1 кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру;

1. «Күлтегін», «Тоныкөк» дастандарының тастағы жазулары табылған жер

A) Енисей – Талас өзендері аңғарлары

B) Енесей өзені аңғарлары

C) Талас-Шу өзендері аңғарлары

D) Орхон-Шу өзендері аңғарлары

E) Орхон-Енисей өзендері аңғарлары [1]

2. Лиро-эпостық жырлардың басты тақырыбы. A)

Бейбітшілікті сақтау.

B) Жастардың ғашықтық сезімі.

C) Мемлекеттің құрылуы.

D) Табиғатты қорғау.

E) Туған жерді жаудан қорғау. [1]

3. «Қыз Жібек» жырындағы жағымсыз кейіпкер.

A) Бекежан

B) Жібек

C) Сансызбай

D) Сырлыбай

E) Төлеген [1]

4. Өлең жолдарындағы көркемдегіш құралдар.

Қайырылып қайыр қылуға

Қылығың жоқ ұнаған. Қайратым

қанша қайтса да,

Мұныңа, ханым, шыдаман!

A) анафора

B) аллитерация

C) ассонанс

D) риторикалық сұрақ

E) эпифора [1]

5. «Қыз жібек» жырының идеялық мазмұны не?

A) Әке мен бала арасындағы тартыс, бірін-бірі сүйген жастардың трагедиясы.

B) Әр алуан табиғат құбылыстарын жырлау.

C) Байлық, ру тартысы, тойымсыздық қасиеттері жырлау

D) Ерлік, батырлық, елді сыртқы жаудан қорғау жайлы туынды.

E) Отан, ел тағдыры бейнеленген күрделі туынды. [1]

6. «Қыз Жібек» жырындағы Жібектің бойынан қандай қасиеттерді байқадыңыз? Ойыңызды жеткізіңіз (3-4 сөйлем). [2]

____
____
____
____
_
____
_
____

7. Арқаға қарай көшермін,

Алашыма ұран десермін,

Ат құйрығын кесермін,

Ат сауырын берермін,

Алыста дәурен сүрермін – деп Жиембеттің үн қату себебі не? Ойыңызды дәлелдеп жазыңыз (3-4 сөйлем). [2]

____
____
____
_
____
_
____
____

8. Күлтегіннің ел тәуелсіздігіжолдарынан күресіне мысалдар келіре отырып, өз көзқарасыңмен дәлел келтіре отырып жаз (4-5 сөйлем). [2]

____
_
____

____

____
_

____
_

____

9. «Қазтуғанның қонысымен қоштасу» жырының шығу тақырыбы мен идеясын анықтап, өз көзқарасыңмен дәлел келтіре отырып жаз (4-5 сөйлем). [2]

____
_

____

____
_

____

____

____

10. Еділді алса - елді алар, Енді алмаған не қалар? Жайықты алса - жанды

алар, Жанды алған соң не қалар?

Ойылды алса - ойды алар,
Ойлашы, сонда не қалар?-деген жыр жолындағы автор ойы мен көркемдегіш құралдарды талдаңыздар(4-5 сөйлем) [2]

____

____

____

____

____

____

11. «Күлтегін» жырындағы «Түркі халқы үшін түнде ұйықтамадым, күндіз отырмадым. Қызыл қанымды, қара терімді ағыздым.» деген ойды қалай түсінесіз? Жырдан дәлелдер келтіре отырып, өз көзқарасыңызды білдіріп жазыңыз.

[5]

____

____

____

____

____

Балл қою кестесі

№	Жауап	Балл	Қосымша ақпараттар
1	Е	1	
2	В	1	
3	А	1	
4	В	1	
5	А		
6	«Қыз Жібек» жыры бойынша Жібек бойындағы қасиеттерді анықтайды.	1	
	Нақты дәлелдер арқылы өз көзқарасын	1	
	білдіреді.		
7	Автордың ойын анықтайды.	1	
	Өз ойын дәлелдеп жазады.	1	
8	Күлтегіннің Тәуелсіздік жолындағы күресіне мысалдар келтіреді.	1	
	Нақты дәлелдер арқылы өз көзқарасын білдіреді.	1	
9	«Қазтуғанның қонысымен қоштасу» жырының тақырыбы мен идеясын анықтайды.	1	

	Нақты дәлелдер арқылы өз көзқарасын білдіреді.	1	
10	Өлең жолдарындағы көркемдегіш тәсілді анықтайды.	1	
	Автор ойын жеткізеді.	1	
11	Жыр жолындағы ойды анықтайды.	2	
	Өз көзқарасын айтады.	2	
	Жазба жұмысын жазады.	1	

Барлығы: 20 балл

«Көне күндерден жеткен жәдігерлер» бөлімі бойынша жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар

II нұсқа

Оқылатын шығарма	«Қыз Жібек» жыры, «Күлтегін» жыры
Оқу мақсаты	7.1.3.1 Көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау. 7.2.4.1Шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу.
Бағалау критерийі	***Білім алушы*** - Кейіпкерлердің типтерін жасалу. - тәсілдеріне қарай анықтайды. - Оқиға желісін дамытып жазады. - Өзіндік көзқарасын білдіреді.
Ойлау дағдыларының деңгейі	Жоғары деңгей дағдылары.
Орындау уақыты	15-20 минут

1-тапсырма. Кейіпкерлердің типтік образын жасалу тәсілдеріне қарай анықтап, кестені толтырыңыз. Ойыңызды шығармадан мысалдар келтіру арқылы дәлелдеңіз.

Елтеріс қаған	Қапаған	Білге қаған	Тонықөк	Иоллығтегі н

2-тапсырма. Жырдағы Төлеген мен Бекежан қандай бейнелер? Бір – біріне қарама-қарсы ма, әлде бір – бірін толықтырып отыра ма? Оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жаз.

____

____

____

____

____

____

____

Пән: Қазақ тілі мен әдебиеті БЖБ№1

Бағалау критерийі	Тапсырма	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдеріне қарай анықтайды.	1	кейіпкерлер бейнесін ажыратады;	2
		жасалу тәсіліне қарай анықтайды;	1
		ойын мысал келтіру арқылы дәлелдейді;	1
		типтік образдарды анықтайды.	1
Өзіндік көзқарасын білдіріп, оқиға желісін дамытып жазады.	2	кейіпкерлер бейнесін талдау жасайды;	2
		жырдан дәлелдер келтіреді;	2
		өз көзқарасын танытады.	1
Барлығы			**10**

Сыныбы: 7-сынып

Бөлім: «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілін оқып үйренеміз», «Үш тілді білу – үлкен өнер»

Сөйлеу әрекетінің Түрлері	Оқылым Жазылым
Оқу мақсаты	7.5.1.1. тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу
	7.4.4.1 эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу
Бағалау критерийі	• мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтайды • эссе құрылымын сақтайды
Ойлау дағдыла-рының деңгейі	Білу және түсіну Қолдану
Орындалу уақыты	20 мин

Тапсырмалар

Оқылым

Мәтінді екі рет оқып, төмендегі тапсырмаларды орындаңыз.

Үш тіл – заман талабы

Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі болып саналады. Қазақ тілі - әлемдегі тілдердің ішіндегі ең бай тілдердің бірі. Қазақ халқының ана тілі. Тіл әрбір азаматқа ана сүтімен беріледі. Ана сүтімен берілген қасиеттер тілдің арқасында

дамиды. Туған тілге деген құрмет пен сүйіспеншілік бала кезден басталуы керек. Отанға деген ерекше сезім де туған тіліңді білуден басталады. Тіл – халықтың рухани, мәдени байлығын дамыту құралы. Қазақ тілі – халқымыздың рухани байлығы, атадан балаға, ұрпақтан ұрпаққа мирас болып қалып отырған асыл мұра. Азаматтың қолындағы барлық асыл заттары ескіреді, жоғалады, ал тіл - ескірмейтін ең

щқымбат мұра. Қазақтың ақыны М.Жұмабаев: «Ұлтқа тілінен қымбат нәрсе болмақ емес, бір ұлттың тілінде сол ұлттың сыры, тарихы, тұрмыстіршілігі, мінезі айқын көрініп тұрады» - деген. Тіл байлығы - әрбір ұлттың мақтанышы.

1. Мәтіннің не туралы екенін анықтаңыз.

A. Тіл туралы
B. Өнер-білім туралы
C. Еңбекқорлық туралы
D. Адамгершілік туралы

2 . Мәтіннің негізгі идеясын табыңыз.

A. 22 қыркүйек - ҚР халықтарының тілдері мерекесі.
B. Біздің еліміз – көп ұлтты мемлекет.
C. Туған тілді құрметтеп, қастерлеу керек.

3. Мәтін бойынша сұрақтарға жауап беріңдер.

1. Туған тілге деген құрмет пен сүйіспеншілік қай кезден басталуы тиіс?
2. Әлемдегі тілдердің ішіндегі ең бай тілдердің бірі?
3. Әрбір ұлттың мақтанышы не?

Жазылым

Эссе құрылымын сақтай отырып, «Ана тілім » тақырыбы бойынша мәтін жазыңыз. (көлемі 40-50 сөз)

____

____

____

____

____

____

____

____

____

		Дескриптор	
		Білім алушы	
		мәтіннің не туралы екенін анықтайды;	
		мәтіннің негізгі идеясын табады;	
		мәтіннің бойынша сұрақтарға жауап береді. 1-сұраққа жауап береді 2-сұраққа жауап береді 3-сұраққа жауап береді	

		Эссе құрылымын сақтайды: - кіріспе бөлім - негізгі бөлім - қорытынды бөлім Жазба жұмысы берілген көлемге сай (40-50сөз) Тақырыпты ашады.	
	Барлығы		

БЖБ№2

«Уақыт-ұлы күш» бөлімі бойынша жиынтық бағалау

Оқу мақсаты	7.1.4.1. Лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау 7.2.1.1. Мақал-мәтелдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту 7.5.1.2 Салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану
Бағалау критерийі	*Білім алушы* Лирикалық шығарманың тақырыбы мен идеясын талдайды; Мақал-мәтелдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамытады; Салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайларды жазба, ауызша жұмыстарда қолданады
Ойлау дағдыларының деңгейі	Қолдану Жоғары деңгей дағдылары
Орындау уақыты	15-20 минут

1-тапсырма

Өлеңді бірінші рет тыңдап, тақырыбын анықтаңыз.

____

Әдемі сағат таңдайсың,
Көресің ұстап әрқайсын,
Он сағат сатып алсаң да,
Уақытты сатып алмайсың.

Ойлама бәрін білем деп,
Шалқып та тасып жүрем деп.
Уақытың – алтын қазынаң,
Жұмсауың керек үнемдеп.

Айбының асып тұрса да,
Байлығың тасып тұрса да,
Уақытың – ақшаң қолдағы,
Ақшаңды босқа жұмсама.

Жас болып мәңгі жүрмейсің,

Мәңгілік өмір сүрмейсің.
Үнемдеп жұмса уақытты,
Бітеді ол қашан білмейсің.

Қазаққа қарап таң қалам,
Құдайын ойға алмаған.
Уақытын босқа өлтіріп,
Өздерін-өзі алдаған.

Ішетін, жейтін жатып ап,
Байқашы жұртты бақылап.
Уақытша ғана нәрсеге,
Уақытын жұмсар — ақымақ.
(83 сөз)

https://tekstovoi.ru/text/
2-тапсырма
Өлеңді екінші рет тыңдап,өлеңнің тақырыбы мен идеясын анықтаңыз.

Тақырыбы	**Идеясы**

3-тапсырма
Берілген сан есімдерден салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайларға айналдырыңыз.

Сан есім	салыстырмалы	күшейтпелі	асырмалы
Әдемі			
Жас			
Күшті			

4-тапсырма «Уақыттың бос өткені - өмірдің бос кеткені» мақалдың мазмұнын ашып, 60-70 сөзден мәтін құрастырыңыз.

____
____
____
____
____
____
____
____

1-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУ СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ
І-нұсқа

Ұзақтығы: 40 минут
Тыңдалым- 8 минут
Оқылым – 12 минут
Жазылым – 20 минут
Айтылым сабақтан тыс тексеріледі (әр оқушыға 2 минут беріледі)
Балл саны: 30

Тапсырмалар түрлері

Көп таңдауы бар сұрақтар

Қысқа жауапты қажет ететін сұрақтар

Толық жауапты қажет ететін сұрақтар

Жиынтық бағалаудың құрылымы

Тоқсандық жиынтық бағалаудың нұсқасы 4 компоненттен тұрады: біріншісі - тыңдалым, екіншісі - оқылым, үшіншісі - жазылым және тілдік бағдар, төртіншісі – айтылым және тілдік бағдарды тексеруге арналған.

Тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмаларының сипаттамасы

	Қамтылатын мақсаттар		*Тапсырмалар сипаттамасы		

		7.1.4.1Повестердіңжәнелирика		Тапсырма жеке орындалады. Білім алушылар 187 сөзден тұратын тақырыпқа қатысты поэзиялық шығарманы 2 рет тыңдайды. (аудиоқұралдар болмаған жағдайда мұғалім өлеңді өзі 2 рет оқып береді). Білім алушылар өлеңді тыңдау барысында әдеби мәтіннің мазмұны мен идеясына негізделген екі тест тапсырмасын орындап, төрт нұсқаның ішінен дұрыс 1 жауапты белгілейді. Екінші тапсырмада сан есімдерді тауып сөзбен жазса, үшінші тапсырмада ақпараттардың шын, жалғанын анықтайды Білім алушылардың мәтін идеясын түсінгені бағаланады.		

	лықпоэзиялықшығармаларданүзі				

	ндітыңдау, тақырыбымен идеясын				

	талдау				
	7.3.6.1 Тақырыпбо		Тапсырма жеке орындалады. Білім алушылар тақырыпқа қатысты 161сөзден тұратын мәтінді оқиды. Мәтін бойынша сөздердің синонимдерін табады. Мұғалім оқушының мәтін мазмұнын түсінгенін сұрақ – жауап арқылы бағалайды.		

	йыншадеректерқолданаотырыпмә				

	тіндекөтерілгенмәселегеөзойы				

	ндәлелдепжеткізу				
	7.4.2.1 Эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу 7.5.1.1		Тапсырма жеке орындалады. Білім алушылар берілген тақырыпқа эссе жазады. Эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетеді. Көмекші		

	Мәтіндерден көмекші есімдерді а		есімдерді орынды қолданады.		

	жыратабілу,жазбаша,ауызшажұм				

	ыстардақолдану				
	7.2.2.1Кеңе		Тапсырма жұпта орындалады. Білім алушылар үш тақырыптың бірін таңдап, кеңес беру, ұсыныс жасау, өтініш формаларында 2 минут диалогке түседі (әр оқушы 8-10 сөйлем айту керек).		

	с беру, ұсыныс жасау, өтініш, тал		Мұғалім оқушының берілген тақырыпты түсініп, ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдануын бағалайды.		

	ап, ету, бұйрық берудің түрлі фор				

		маларымен жағдаяттарына сай ұлт				

	тықсөзәдебіменсөйлеуэтикетіф				

	ормаларын қолдана білу				
Барлығы					

«Қазақ тілі» пәнінен І-тоқсандық жиынтық бағалау

http://ash.islam.kz/ru/post/adamga-

Тыңдалым

Мәтінді мұқият тыңдап, төмендегі тапсырмаларды орындаңыз.

Уақыттан асқан билік жоқ,
Уақыттан озған жүйрік жоқ,
Адамға Алла бұйыртқан
Уақыттан қымбат сыйлық жоқ.
Өзіңді-өзің алдама,
Уақытты салма саудаға.
Жиырма төрт сағат берді Алла
Балаға, кемпір-шалға да.
Өткізе бермей жай ғана,
Уақытты жарат пайдаңа.
Жиырма төрт сағат – тең уақыт
Берілген кедей-байға да.
Уақытты жарат пайдаңа,
Қолыңды босқа байлама.
Жиырма төрт сағат — сенде де,
Жиырма төрт сағат — байда да...
Осыған, досым, не дейсің?
Өзіңді кімге теңейсің?!
Уақытың — бірдей, о неге,
Анау — бай, ал сен — кедейсің?
Мейірімін төгіп саған да,
Мүмкіндік берді хақ Алла.
Денсаулық пенен уақытты,
Берген ғой тегін адамға

(95 сөз)

1- тапсырма Өлеңді бірінші рет тыңдап, негізгі идеясын анықтаңыз.

A) байлық пен кедейлік

B) тәулік

C) мәңгілік өмір

D) уақыттың қадірі

[1]

2- тапсырма Өлеңді екінші рет тыңдап, автордың ойын қорытындылаңыз. Уақыт ...

A) дұрыс пайдалан

B) қымбат сыйлық

C) мәңгілік

D уақыт сыйлы дос

[1]

3- тапсырма Тыңдалым бойынша сан есімдерді сөзбен жазыңыз.

____

____

____

____

[1]

4- тапсырма.

Тыңдалған мәтіндегі ақпараттың « шын», «жалған» екенін анықтаңыз(+)

[2]

Ақпарат	**Шын**	**Жалған**
1.Уақыттан озған жүйрік жоқ,		
2. Қолыңды босқа байла		
3 Уақыттан қымбат сыйлық жоқ		
4 Уақытты сал саудаға		

Оқылым

Мәтінді мұқият оқып, тапсырмаларды орындаңыз.

Халқымыз табиғатты анаға теңеген. Өйткені табиғатта тіршілік өсіп-өнеді. Өзіндегі барды адамға, жан-жануарға, өсімдікке берген. Табиғатта басы артық ештеңе жоқ. Табиғат сырын терең білмей, оған немқұрайлы қарау үлкен апатқа соқтырады. Бір кездерде табиғатты бағындыруды мақсат тұтып, ормандар аяусыз балталанды, аң-құстар шамадан тыс ауланды, жер жөн-жосықсыз жыртылып, топырақта эрозия пайда болды. Соның салдарынан бүгінгі таңда адам баласына ядролық апаттан гөрі экологиялық апат аса үлкен

қауіп төндіріп отыр.
Бізді экологиялық апатқа душар еткен адам санасының эрозиясының нәтижесі.Экология деген сөз "тіршілік ету мекені, өмір сүретін орта" туралы ғылым дегенді білдіреді. Алғаш рет 1886 жылы "экология" терминін атақты неміс биологы Эрнест Геккель ғылымға енгізген және "Экология - табиғат пен тірі ағзалардың өзара қарым-қатынасын зерттейтін ғылым" деген анықтама берген. Бүгінде тәуелсіз Қазақстанда ғана емес, бүкіл әлем алдында экология мәселелері тұр. Адам өміріне экологиялық зардаптардың әсер ете бастауы олардың қоршаған ортаға салғырттықпен қарауының салдары. Бүгінде санасында сәулесі бар әрбір адамды туған жердің табиғатының тағдыры толғандыруы керек.

(150 сөз)

http://kztime.ru/refkaz/40/2227-117

5-тапсырма.

Мәтінді оқып, сөздердің синонимдерін табыңыз.

халық - ______________________
экология - ___________________
әлем - ________________________
қоршаған орта - ___________ _ [2]

6- тапсырма

Мәтіндегі деректерді қолдана отырып, төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

2. Мәтінде қандай мәселе көтеріледі? Себебін жазыңыз.

____
____ [1]

3. «Халқымыз табиғатты анаға теңеген» деген автор пікірімен келісесіз бе? Ойыңызды дәлелдеңіз.

____
____
____
______________________________ [1]

4. Төмендегі сұраққа бір сөйлеммен жауап беріңіз.

Адам өміріне экологиялық зардаптардың әсер ете бастауы ненің салдарынан?

____

[1]

Жазылым

«Үш тілді білу- заман талабы» деген пікірмен келісесіз бе? Келісу, келіспеу себептерін көрсетіп, эссе жазыңыз.
Эссе мазмұнына сай көмекші есімдерді орынды қолданыңыз.

[10]

Айтылым

Берілген тақырыптардың бірін таңдап, жұпта диалог құрастырыңыз (әр оқушыға 2 минут). Ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолданыңыз.

Диалог тақырыптары:

1. «Қазақ тілі- мемлекеттік тіл»
2. «Қазіргі жастар бос уақытын қалай өткізеді?»
3. «Ауа райының өзгеруі денсаулыққа әсер ете ме?»

[10]

Балл қою кестесіТыңдалым, оқылым

		Жауап	
	1	Д	
	2	В	
	3	Жиырма төрт, бір ,отыз, он екі, сегіз ,екі жүз қырық	
	4	1.шын 2.жалған	

		3.шын 4.жалған	
	1	Ел Климат Жаһан Айнала	
	2	Себебін ашып жазады.	
	3	Автор пікірімен келісу/келіспеуін жазады.	
	4	қоршаған ортаға салғырттықпен қарауының салдары	

Жазылым

	Мазмұны (5 балл)	Тіл сапасы (5 балл)
	Өте жақсы Мәтін құрылымы (кіріспе, негізгі және қорытынды), жанры, стилі толық сәйкес	Өте жақсы Грамматикалық және пунктуациялық тұлғаларды өте дұрыс қолданады.

	келеді. Ойын жүйелі түрде жеткізеді. Лексикалық минимумды қолдануы жоғары, стильдік қолданысы өте дұрыс.	Елеусіз қателері ойды түсінуге кедергі келтірмейді.
	Жақсы Мәтін құрылымы (кіріспе, негізгі және қорытынды), жанры сәйкес келеді. Ойын жеткізеді. Лексикалық минимумды жеткілікті қолданады, стильдік қолданысы дұрыс.	Жақсы Грамматикалық және пунктуациялық тұлғаларды дұрыс қолданады. Елеусіз қате

		лері ойды түсінуге кедергі келтірмейді.
	Қанағаттанарлық Мәтін құрылымы	Қанағаттанарлық Грамматикалық және пунктуациялық тұлғаларды қолдануда ішінара қателер жібереді. Елеусіз қате

	н (кіріспе, негізгі және қорытынды), жанрын, стилін сақтауға тырысқан	лер көп, бірақ ойды түсінуге кедергі келтірмейді.

	. Ойын жеткізуде ішінара ауытқулар кездеседі. Лексикалық минимумды қолдануға тырысады, стильдік қолданысы орташа.	
	Төмен Мәтін құрылымын (кіріспе, негізгі және қорытынды), жанрын, стилін сақтауы шектеулі. Ойын жеткізуде ауытқулар көптеп кездеседі. Лексикалық минимумды қолдануы шектеулі, стильдік қолданысы төмен.	Төмен Грамматикалық және пунктуациялық тұлғаларды қолдануда қателері көп болғандықт

		ан, ойды түсінуге кедергі келтіреді.
	Өте төмен Мәтін құрылымы (кіріспе, негізгі және қорытынды) мүлдем ескерілмеген. Жазба жұмысы жанрға, стильге сәйкес емес. Ойын жеткізе алмаған. Лексикалық минимумды қолдануы шектеулі.	Өте төмен Грамматикалық және пунктуациялық тұлғаларды қолдануда өрескел қателер көп, ойды түсіну өте қиын.

Айтылым

	Негізгі ой	Сөз қолданы

	дыашуы (5 балл)	сы (5 балл)
	Өте жақсы Тақырыпты және сұрақты өте жақсы түсінеді. Күтпеген сұрақтарға жауабы тез әрі орынды. Ойын жүйелі түрде жеткізеді.	Өте жақсы Лексикалық минимумы мол, стильдік қолданысы өте дұрыс. Орфоэпиялық нормаларды дұрыс қолданады. Арасында елеусіз қателер жібергенімен, ойды түсінуге кедергі келтірмейді.
	Жақсы Тақырыпты және сұрақты жақсы түсінеді. Күтпеген сұрақтарға жауабын ойланып береді, ойын орынды жеткізеді.	Жақсы Лексикалық минимумы жеткілікті, стильдік қолданысы дұрыс. Орфоэпиялық нормаларды қолданады. Арасында қателер жібереді.
	Қанағаттанарл	Қанағаттанарл

	ық Тақырыпты және сұрақты жақсы түсінеді. Күтпеген сұрақтарға жауабын ойланып береді, ойын орынды жеткізеді.	ық Лексикалық минимумы жеткілікті, стильдік қолданысы дұрыс. Орфоэпиялық нормаларды қолданады. Арасында қателер жібереді.

	Төмен Тақырып пен сұрақты түсінуде және күтпеген сұрақтарға жауап беруде қиналады. Ойын жеткізуде ішінара ауытқулар кездеседі.	Төмен Лексикалық минимумды қолдануға тырысады, стильдік қолданысы орташа. Орфоэпиялық нормаларды қолдануда елеусіз қателер жібереді.

	Өте төмен Тақырып пен сұрақты түсінуде және күтпеген сұрақтарға жауап беруде қолдауды қажет етеді. Ойын жеткізуде өрескел ауытқулар кездеседі.	Өте төмен Лексикалық минимумды қолдануы шектеулі, стильдік қолданысы төмен. Орфоэпиялық нормаларды қолдануда қателерді жиі жібереді.